

Міністерство культури та стратегічних комунікацій України
*Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти*

«СХВАЛЕНО»

Науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру
змісту культурно-мистецької освіти
Протоколу № 2
від «13» грудень 2024 р.

**Типова навчальна програма з навчальної дисципліни
«Початковий курс з історії кіномистецтва»
середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти
з аудіовізуального мистецтва початкового професійного спрямування,
клас кіномистецтва, мультимедіа, анімації**

**Київ
2024**

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «Початковий курс з історії кіномистецтва» середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з аудіовізуального мистецтва початкового професійного спрямування, клас кіномистецтва, мультимедіа, анімації (друга редакція). Київ, 2024. 20 с.

Укладачки: **Журавльова Т. Л.**, методистка Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти;
Бриль М. М., директорка Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти, кандидатка психологічних наук, доцентка, заслужена працівниця культури України.

Рецензенти: **Михальов В. Я.**, доцент кафедри кіно-, телемистецтва Київського національного університету культури і мистецтв, кандидат педагогічних наук, головний спеціаліст секретаріату представника Національної ради з питань телебачення та радіомовлення в Київській області, кінорежисер;

Тулін В. І., викладач циклової комісії аудіовізуального мистецтва Канівського фахового коледжу культури і мистецтв Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Мусієнко О. В., викладачка телевізійних дисциплін Комунального початкового спеціалізованого мистецького навчального закладу «Школа сучасних театральних сценічних напрямів» (м. Харків).

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «**Початковий курс з історії кіномистецтва**» (далі – типова навчальна програма) розроблена з урахуванням вимог до обсягу та результатів навчання, передбачених Типовою освітньою програмою середньої (базової) початкової мистецької освіти з аудіовізуального мистецтва (наказ Міністерства культури України від 23.07.2019 р. № 562), містить загальний нормативний зміст, обсяг та результати навчання, окреслює рекомендовані підходи до планування й організації освітнього процесу.

Навчальна дисципліна «**Початковий курс з історії кіномистецтва**» сприяє формуванню в учнів знань про кіно, його історію, розпізнаванню високохудожніх зразків кіномистецтва, висловлюванню та обґрунтуванню власного ставлення до творчості видатних режисерів кіно, розумінню проявів художнього розмаїття різних видів і жанрів кіномистецтва. У типовій навчальній програмі навчальний і демонстраційний матеріал диференційовано за ознакою часу. У додатках подано приклади демонстраційного матеріалу.

Типова навчальна програма може бути основою для розроблення викладачем робочої навчальної програми, в якій викладач деталізує, конкретизує та адаптує нормативний зміст дисципліни, відповідно до місцевих умов і потреб учня/учениці, визначає організаційні форми проведення та види навчальних занять, комплекс художньо-педагогічних технологій та методів викладання, необхідне методичне забезпечення, форми та засоби контролю якості знань учнів з урахуванням індивідуального підходу. Також викладач може реалізувати власний алгоритм викладання через перерозподіл нормативного змісту навчання та зміни послідовності викладання навчального матеріалу дисципліни за модулями, уточнення додаткових обсягів навчального матеріалу та результатів навчання понад визначені типовою навчальною програмою.

Мета вивчення дисципліни орієнтована на формування в учнях зацікавлення до вивчення мистецтва кіно як частини світової художньої культури; ознайомлення з історією становлення та розвитку вітчизняного і світового кінематографа, з особливостями функціонування кіно на рубежі ХХ–ХХІ століть у контексті розвитку сучасної аудіовізуальної культури; розвиток вміння розуміти зміст фільмів та їх вплив на глядача, мотивації до подальшого навчання в галузі аудіовізуального мистецтва та виробництва.

Основні навчальні **завдання** програми: розкрити витoki формування мистецтва кіно; ознайомити з основними етапами розвитку світового кіно; надати огляд ключових творів в історії кіномистецтва, які відображають художню своєрідність кінематографа як виду мистецтва; розкрити індивідуальний внесок творчості режисерів, які вплинули на розвиток як національного, так і світового кінематографа; підвищити медіаграмотність та комунікативну компетентність учнів через організацію переглядів, обговорення фільмів та кінофрагментів; сформуванню в учнів вміння виражати емоції, почуття та думки через обговорення сюжетів фільмів.

Нормативний зміст навчальної дисципліни розподілений за роками навчання та модулями, а також містить визначені результати навчання, які має продемонструвати учень / учениця на різних етапах вивчення дисципліни. У разі збільшення, відповідно до освітньої програми закладу, кількості годин на вивчення цієї початкової дисципліни, робоча навчальна програма має передбачати ширші за змістом та більш високі за рівнем складності, ніж описані в типовій навчальній програмі, нормативні результати навчання.

Основною формою організації занять є **груповий урок**.

Вивчення нормативного змісту типової навчальної програми передбачає: інтерактивну форму із застосуванням різноманітних видів художньо-творчої діяльності; ознайомлення з мовою кіно, з видами, жанрами, структурою кінематографічного твору; застосування синтезу різних видів мистецтва для проведення поточного або підсумкового контролю. Рекомендовані методи навчання: словесні (лекція, розповідь, бесіда, дискусія); наочні (демонстрація фільмів та їх фрагментів, кадрів, ілюстрацій); практичні (виконання різних завдань практичного характеру на матеріалі кіно, наприклад: малюнок, колаж, плакат, кросворд, драматизація, есе, інтерв'ю, репортаж, рецензія).

Освітній процес з навчальної дисципліни «**Початковий курс з історії кіномистецтва**» здійснюється у формі навчальних занять, заходів поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль дає викладачеві змогу своєчасно одержати об'єктивні дані про хід опанування учнями відповідних складових компетентностей з метою корегування педагогічних підходів для досягнення результатів навчання, передбачених типовою навчальною програмою і здійснюється: під час навчальних занять (поурочний контроль); за підсумками модуля (модульний контроль). Поточний контроль може здійснюватися у формі контрольних уроків, переглядів, заліків тощо. Конкретні форми поточного (поурочного, модульного) контролю визначаються викладачем відповідно до робочої навчальної програми.

Підсумковий річний контроль здійснюється після завершення кожного року навчання у формі річного контрольного заходу, на якому перевіряється досягнення нормативних результатів навчання, передбачених типовою навчальною програмою. Рекомендовані форми контрольного заходу: обговорення (дискусія), вікторина, мистецька лабораторія, квест, онлайн-чат / форум (обмін думками та враженнями) або інші форми та їх поєднання (на вибір викладача) тощо.

Наприкінці четвертого (**випускного**) року навчання проводиться **підсумковий контроль за результатами опанування типової навчальної програми** у формі публічної презентації індивідуального або колективного (виконаного в групі) мистецького проекту та його обговорення. Залежно від вибору учнів мистецький проект може бути реалізований як власна художня робота, інсталяція, а також їх комбінації. Це може бути конкурс з використанням кінофрагментів, фонограм, мультфільмів, фотографій, фрагментів з книг і статей; самостійно знятий відеофільм, турнір, монтаж «фільмів», театралізація епізодів з фільмів тощо. За рішенням викладача

підсумковий контроль з дисципліни може доповнюватися іншими видами перевірки набутих знань, зокрема, вирішенням тестових завдань, колоквіумом або опитуванням.

Нормативний зміст, обсяг та результати навчання

Перший рік навчання

Завдання: ознайомлення учнів з історією зародження та першим етапом розвитку кінематографа відповідно до технічних та наукових відкриттів.

Історія зародження кінематографа. Початковий період розвитку			
Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 1. Історія виникнення кіно	1.1. Передумови зародження кінематографа. Фотографія як чинник народження та становлення кінематографа. Відкриття Луї Дагера, Жозеф Нісефора Н'єпса, Етьєна-Жюля Марє та ін.	2	Вміє розповісти про те, яке значення має народження фотографії для становлення кінематографа.
	1.2. Попередники кінематографа (зоотроп, мутоскоп, фенакістископ, «чарівний ліхтар» та ін.). Кінетоскоп Томаса Едісона.	2	Називає перші кінематографічні прибори та їх винахідників.
	1.3. Народження сінематографа. Кіноапарат братів Огюста і Луї Люм'єрів. Перші короткометражні фільми Люм'єрів. Роль братів Люм'єрів у розвитку світового кінематографа.	2	Дає пояснення, що таке кіно та твір кіномистецтва. Називає приклади перших фільмів, їх авторів та висловлює власне враження від сприйнятого.
	1.4. Жорж Мельєс і поява ігрового кіно. Зйомки фантастичних фільмів («Подорож на Місяць»), кінофеєрії.	2	
Модуль 2. Початковий період розвитку кіно. Німий кінематограф	2.1. Кінематограф США до Голлівуду. Перші кінофільми США. Перші режисери: Томас Гарпер Інс, Мак Сеннет.	2	Розуміє значення творчості перших американських режисерів для розвитку світового кіномистецтва.
	2.2. Початковий період розвитку кінематографа в Європі. Діяльність Шарля Пате та Леона Гомона.	2	Розповідає про початковий етап розвитку німого кінематографа в Європі.
	2.3. Виникнення кінематографії в Україні. Поява першого кіно. Йосип Тимченко – винахідник прототипу сучасного кінознімального апарату та	2	Розповідає про факти виникнення українського кіно та його найвідоміших

	апарату для кінопроекції. Діяльність Альфреда Федецького. «Королева екрану» Віра Холодна.		перших представників. Наводить приклади перших художніх вітчизняних фільмів.
Модуль 3. Майстри німого кіно	3.1. Режисер Едвін Портер та його внесок в освоєння виражальних можливостей кінокамери.	2	Пояснює методи і техніки, які режисер Едвін Портер використовував для створення фільмів.
	3.2. Видатні відкриття режисера Девіда Ворка Гріффіта (фільми «Народження нації», «Нетерпимість»).	2	Розуміє значення відкриттів режисера Девіда Ворка Гріффіта для розвитку світового кіномистецтва.
	3.3. Творчість Владислава Старевича – автора перших у світі сюжетних фільмів, які були зняті в техніці лялькової анімації.	2	Розуміє особливості створення мультиплікаційних фільмів Владислава Старевича.
Модуль 4. Розвиток світового кіномистецтва в 1920-ті рр. XX ст.	4.1. Голлівуд періоду німого кіно. Виникнення жанрів у кіно. Поява перших «кінозірок»: Мері Пікфорд, Дуглас Фербенкс, Рудольфо Валентино, Бастер Кітон, Гарольд Ллойд та ін.	2	Знає про історію створення Голлівуду та розуміє його значення в розвитку американського кіно. Називає перших американських кінозірок.
	4.2. Художні напрями в європейському кіно. Реалізм. Німецький експресіонізм. Режисери напрямку: Роберт Віне, Фріц Ланг, Фрідріх-Вільгельм Мурнау.	2	Знає про розвиток європейського мистецтва кіно 20-х рр. XX ст.
	4.3. Художні напрями в європейському кіно. Французький авангард. Основні напрями: імпресіонізм, сюрреалізм.	2	Знає різницю між термінами та пояснює їх (кіноавангард, монтаж атракціонів, кіноправда, реалізм, сюрреалізм, експресіонізм, імпресіонізм тощо).
	4.4. Творчість Сергія Ейзенштейна. Метод «монтаж атракціонів».	2	
Модуль 5. Розвиток кіномистецтва в Україні в 1920–30-ті рр. XX ст.	5.1. Кінематограф Олександра Довженка (фільми «Звенигора», «Земля»). Поняття «поетичний кінематограф».	2	Розуміє значення поняття «український поетичний кінематограф».
	5.2. Українські кіномитці та їх місце в розвитку кіно: Петро Чардинін, Іван Кавалерідзе, Лесь Курбас.	2	Називає видатних діячів українського кіно 1920-х рр. XX ст.
	5.3. Кінодокументалістика Дзиги Вертова. Фільм «Людина	3	Розповідає про

	з кіноапаратом» – один з найвпливовіших документальних фільмів в історії кінематографа.		мистецький доробок перших діячів вітчизняного кіно та їх внесок у розвиток українського, загальноєвропейського та світового кіномистецтва. Розуміє особливості створення художнього образу в документальних фільмах Дзиги Вертова.
Всього годин у навчальному році		35	

За підсумками першого року навчання учень / учениця:
 пояснює використання методів, приладів, технологій, що використовувалися першими кінематографістами для створення фільмів;
 наводить приклади перших фільмів та пояснює втілені в них художні образи;
 називає перших видатних діячів світового та українського кінематографа;
 пояснює значення термінів: кіноавангард, монтаж атракціонів, «кіноправа», реалізм, сюрреалізм, експресіонізм, імпресіонізм тощо.

Другий рік навчання

Завдання: ознайомлення з видами та жанрами кінематографа, визначними особистостями та творами, що презентують вивчені видові та жанрові особливості кіно; зі специфікою роботи знімальної групи та представників різних кінопрофесій: з етапами створення та розповсюдження фільмів.

<i>Види та жанри кіно. Життєвий цикл кінофільму</i>			
Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 6. Види кіно. Поділ фільму за тривалістю	6.1. Класифікація фільмів за видами та тривалістю. Художнє (ігрове) кіно. Основні риси художнього кіно.	2	Знає основні риси художнього кінематографа. Відрізняє фільми різних жанрів.
	6.2. Документальне кіно. Історія розвитку. Жанри документального кіно (хроніка, кінонарис, фільм-портрет, кінорепортаж та ін.). Українські документальні фільми. «Невідома Україна» (1993–1996), «Обрані часом» (1996–2007), «Борщ: секретний інгредієнт» (2020).	2	Описує різницю між документальним та художнім фільмом. Розуміє роль виражальних засобів для створення художнього образу в документальному фільмі. Розуміє основні риси

	6.3. Науково-популярне кіно. Історія та розвиток сучасного науково-популярного кіно.	2	науково-популярного кіно. Пояснює, що його завданням є
	6.4. Мультиплікаційне кіно. Види мультиплікаційного кіно. Видатні режисери анімаційного фільму. Українська анімація. Стрічки режисерів Алли Грачової, Ніни Василенко, Володимира Дахна, Давида Черкаського.	2	оприлюднення наукових відомостей, фактів і результатів досліджень. Розрізняє технології в анімації: мальована, об'ємна, комп'ютерна анімація. Описує засоби, завдяки використанню яких відображаються позитивні та негативні образи в мультиплікаційних фільмах.
Модуль 7. Жанри художнього кіно та мультиплікації	7.1. Пригодницьке кіно. Фільми жахів (Джеймс Вейл, Альфред Гічкок тощо). Фільми-детективи.	2	Визначає ознаки основних жанрів кіно.
	7.2. Кінокомедія. Поява жанру комедії в кіно. Різновиди кінокомедій (лірична, романтична, сатирична, трагікомедія та ін.). Найвідоміші коміки світового кіно.	2	Називає приклади фільмів пригодницького жанру. Називає різновиди комедійного жанру в кіно. Наводить приклади комедійних фільмів. Знає найвідоміших акторів-коміків світового кіно.
	7.3. Історичне кіно. Особливі риси історичного художнього фільму. Різновиди історичних фільмів (історико-біографічні, історико-пригодницькі тощо).	2	Пояснює особливості художніх фільмів історичного жанру.
	7.4. Екранізація. Література і кіно. Знамениті екранізації світового кіно. Фільми-екранізації творів української класики («За двома зайцями», реж. Віктор Іванов).	2	Описує взаємовплив літератури та кіно. Наводить приклади своїх улюблених фільмів-екранізацій.
	7.5. Мюзикл на екрані. Історія кіномюзикла. Найвідоміші фільми в жанрі мюзикл: «Звуки музики», «Моя чарівна леді», «Кішки», «Привид опери», м/ф «Король Лев» тощо.	2	Знає історію виникнення жанру мюзиклу в кіно. Розуміє значення музики в кіно і мультиплікації. Називає приклади видатних кіномюзиклів та їх композиторів.
	7.6. Наукова фантастика. Історія розвитку жанру наукової фантастики в кіно. Візуальні ефекти у фантастичних фільмах.	2	Знає історію розвитку жанру фантастики в кіно. Розуміє як розвиток науки впливав на зміни в цьому

	7.7. Фільми жанру казка в кінематографі. Жанр казки в мультиплікації.	2	кінематографічному жанрі.
	7.8. Жанр фентезі в кіно. Найвідоміші фільми: «Володар перснів», «Хроніки Нарнії», «Гаррі Поттер», «Гоббіт». Фентезі в анімації. Телесеріали в жанрі фентезі.	3	Називає та характеризує свої улюблені фільми жанру казка. Висловлює особисті враження від переглянутого мультфільму-казки (на вибір), виявляє власне емоційне ставлення до нього. Описує традиційних героїв жанру фентезі та пояснює, чим вони відрізняються від казкових героїв.
Модуль 8. Процес створення фільму	8.1. Склад знімальної групи. Творчий колектив.	2	Розуміє колективну природу творчості в кінематографі.
	8.2. Режисер – одна з основних професій у мистецтві кіно. Видатні режисери світового кіно.	2	
	8.3. Творча складова та особливості роботи оператора в кіно. Видатні оператори світового кіно.	2	Пояснює завдання режисера, сценариста, художника-постановника, оператора, акторів, монтажера і композитора під час створення фільму.
	8.4. Кіноактор. Специфічні особливості акторської професії в кіно. Популярні українські кіноактори.	2	
	8.5. Цикл створення фільму. Підготовчий період (предпродакшн). Знімальний період (продакшн). Монтажно-тонувальний період (постпродакшн). Прокат фільму.	2	
Всього годин у навчальному році		35	

За підсумками другого року навчання учень / учениця:

знає та розрізняє основні види та жанри кінематографа;

- знає історію розвитку різних видів і жанрів кінематографа, наводить приклади кінокартин та анімації;
- висловлює власну думку щодо художнього та культурного значення переглянутих кінематографічних творів різних видів та жанрів;
- знає та називає режисерів та акторів, відомих у певних жанрах кінематографа;

висловлює особисте ставлення до фільмів різних жанрів, називає ті, що подобаються, та пояснює свій вибір (не менше трьох фільмів різних жанрів);

називає навички, необхідні для різних професій у кіновиробництві, таких як режисер, сценарист, художник-постановник, художник з костюмів, оператор, актор, монтажер і композитор тощо;

називає етапи виробництва фільму, їх особливості та прокату кінострічки.

Третій рік навчання

Завдання: ознайомлення учнів з мистецтвом кіно 1930-х рр. ХХ ст. – початку ХХІ ст. через кінематографічні твори митців різних країн; ознайомлення з видатними фільмами різних художніх напрямів, прикладами втілення художніх образів у цих творах на основі вивчених жанрових особливостей кіномистецтва.

Сторінки історії кінематографа в період з 1930 р. ХХ ст. і до початку ХХІ ст.			
Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 9. Світове кіно 30-х рр. ХХ ст. Поява звукового кіно	9.1. Поява звуку в кіно і пов'язані з цим зміни в кіновиробництві. Використання звуку для розвитку кінематографічної образності.	2	Знає факти про походження звуку в мистецтві кіно. Визначає специфічні засоби виразності звукового кінематографа.
	9.2. Нові риси кінокомедії. Фільми Чарлі Чапліна («Нові часи», «Вогні великого міста», «Малюк»).	2	Описує головні риси у творчості Чарлі Чапліна як режисера, актора, композитора.
	9.3. Шедеври кінематографії 30-х рр. ХХ ст. «Віднесені вітром» Віктора Флемінга. Творчість Джона Форда, Вільяма Вайлера, Орсона Веллса.	2	Знає видатні фільми 30-х рр. ХХ ст., їх режисерів, відомих акторів.
	9.4. Мультиплікаційні фільми Волта Діснея («Білосніжка і сім гномів», «Бембі» та ін.). Внесок Діснея в розвиток світової мультиплікації.	2	Називає до трьох зразків мультиплікаційних фільмів Волта Діснея.
Модуль 10. Розвиток кіно в 40-і рр. ХХ ст. Друга світова війна та її вплив на розвиток кінематографа в різних країнах	10.1. Друга світова війна та її вплив на кінематограф різних країн.	2	Називає особливості розвитку мистецтва кіно в роки Другої світової війни.
	10.2. Воєнна тематика в художніх фільмах.	2	
	10.3. Документальне кіно в роки війни.	2	Відрізняє художні та документальні фільми воєнної тематики. Висловлює власне ставлення до фільмів, в яких відображена доля людини в роки війни.

Модуль 11. Розвиток кіно в 50-80-ті рр. XX ст.	11.1. Провідні напрями розвитку післявоєнного кіно. Італійський неореалізм та його вплив на світове кіномистецтво.	2	Пояснює поняття «неореалізм». Називає приклади неореалістичних фільмів, називає їх режисерів.
	11.2. Французька «Нова хвиля». Особливості напрямку. Фільми – своєрідний художній маніфест цієї течії («Красень Серж» Клода Шаброля, «400 ударів» Франсуа Трюффо, «На останньому подиху» Жана-Люка Годара).	2	Описує емоції, настрої та почуття, відтворені у фільмах режисерів напрямку неореалізм. Знає про особливості розвитку кінематографа в 60-ті рр. XX ст. Пояснює поняття «Нова хвиля» та його значення в розвитку кінематографа.
	11.3. Дитяче кіно та мультиплікація 50–70-х рр. XX ст. Видатні режисери мультиплікатори 50–70-х рр. XX ст.	2	Називає приклади фільмів режисерів напрямку «Нова хвиля».
	11.4. Український поетичний кінематограф 60-х рр. XX ст. Фільм Сергія Параджанова «Тіні забутих предків». Творчість Юрія Іллєнка, Леоніда Осики, Бориса Івченка, Сергія Параджанова, Миколи Мащенка.	3	Розповідає про розвиток дитячого кінематографа та мультиплікації 50–70-х рр. XX ст. Знає видатні мультиплікаційні фільми 50–70-х рр. XX ст.
	11.5. Світовий кінематограф 1970–1980-х рр. XX ст. (Френсіс Форд Коппола, Стенлі Кубрик, Мілош Форман).	2	Знає про походження і розвиток у 60-ті рр. XX ст. напрямку поетичного кіно в українському кінематографі.
	11.6. Поняття «авторське кіно». Творчість режисерів: Федеріко Фелліні, Мікеланджело Антоніоні, Андрія Тарковського, Кіри Муратової.	2	Називає видатних діячів українського кіно 60-х рр. XX ст., особливості режисерських стилів і методів роботи поетичного кінематографічного напрямку. Пояснює прийоми та ефекти у фільмах Сергія Параджанова. Називає 2–3 фільми різних режисерів, творчість яких відноситься до авторського кінематографа.

Модуль 12. <i>Кіно останніх десятиріч XX ст. Вплив інформаційних технологій на зміну кіномови</i>	12.1. Бойовик – один з провідних жанрів епохи. Зірки жанру: Чак Норріс, Мел Гібсон, Жан-Клод Ван Дам, Брюс Вілліс, Джекі Чан.	2	Знає найвідоміших режисерів кіно 80–90-х рр. XX ст., аналізує їх внесок у розвиток світового кіномистецтва.
	12.2. Поняття «постмодернізму» у світовому кінематографі 1990-рр. XX ст., естетика та проблематика. Режисери-постмодерністи: брати Коени, Тім Бертон, Пітер Грінуей, Франсуа Озон.	2	Пояснює поняття «постмодернізм» у кінематографі. Називає 2–3 фільми різних режисерів, творчість яких відноситься до постмодернізму.
	12.3. Технологічні зміни в кінематографі. Використання комп'ютерної графіки для створення спецефектів на прикладі фільмів: «Зоряні війни», «Індіана Джонс», «Іншопланетянин» і «Парк Юрського періоду» Стівена Спілберга.	2	Розуміє як розвиток науки та використання комп'ютерних технологій впливають на зміни в процесі створення фільмів та мультфільмів. Висловлює власне ставлення до творчості режисерів Джорджа Лукаса та Стівена Спілберга.
	12.4. Розвиток мультиплікації в 1990-ті рр. XX ст. Діснеївський ренесанс, створення анімаційних хітів: «Красуня і чудовисько», «Аладін» та ін. Революція в області анімації студії «Pixar». Перший повнометражний фільм, створений за допомогою комп'ютерних технологій – «Історія іграшок».	2	Знає технічні здобутки та інновації в анімації 1990-х рр. XX ст. Наводить приклади використання комп'ютерних технологій у мультиплікації.
Всього годин у навчальному році	35		

За підсумками третього року навчання учень / учениця:
знає особливості звукового кіно;
знає художні напрями розвитку кінематографа 50–70-х рр. XX ст.;
висловлює та пояснює власне розуміння головної ідеї та художніх образів фільму на прикладі кінофільму одного з режисерів напрямку «неореалізм» (на вибір викладача);
знає творчість режисерів мультиплікаторів 50–70-х рр.;
наводить приклади фільмів напрямку «Нова хвиля»;
знає факти про розвиток напрямку поетичного кіно в українському кінематографі;

пояснює асоціативно-образні засоби творення художнього образу в кіно 70-х рр. XX ст.;

розуміє, як розвиток науки та використання комп'ютерних технологій впливають на створення фільмів.

Четвертий рік навчання

Завдання: ознайомлення учнів з сучасним кінематографом у контексті світової художньої культури, з методом аналізу кінофільмів та процесом сприйняття фільмів глядачами під час від перегляду.

Сучасний кінематограф у контексті світової художньої культури. Сприйняття фільмів та вплив творів кіномистецтва			
Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 13. Сучасний кінематограф у контексті світової художньої культури. Сприйняття фільмів та вплив творів кіномистецтва	13.1. Кінематограф на початку XXI ст. Тенденції розвитку, напрями світового кіно: данська «Догма 95», незалежне американське кіно.	3	Розуміє місце кінематографа в системі інших екранних засобів масової комунікації (ТБ, відео, DVD, інтернет та ін.).
	13.2. Найвідоміші сучасні режисери: Вуді Аллен, Джим Джармуш, Квентін Тарантіно, Альфонсо Куарон, Такесі Кітано та ін.	3	Знає особливості розвитку сучасного мистецтва кіно, його найвідоміших представників, аналізує їх мистецький доробок та внесок у розвиток світового кіномистецтва.
	13.3. Сучасний український кінематограф. Фільми режисерів Олеся Саніна, Олени Дем'яненко, Нарімана Алієва, Антоніо Лукіча, Мирослава Слабошпицького та ін.	3	Знає технічні здобутки та інновації сучасного кінематографа та наводить приклади використання комп'ютерних технологій у кіно.
	13.4. Кіно і телебачення. Фільм екранний і телесеріал.	2	Пояснює різницю між фільмом для кінотеатру та телевізійним фільмом.
	13.5. Сучасна анімація, її особливості. Тенденції розвитку сучасної анімації США, Японії, Франції. Сучасний стан української анімації та її представники (Степан Коваль, Євген Сивокінь та ін.).	3	Знає основні тенденції розвитку сучасного українського кіно. Висловлює свої почуття до фільмів молодих українських режисерів. Знає видатних діячів сучасної анімації. Називає 2–3 приклади їх фільмів.
Модуль 14. Мова фільмів. Розуміння та інтерпретація	14.1. Зміст фільму, його основні елементи: персонажі, конфлікт, розвиток дії, тема.	3	Визначає основні елементи фільму (за вибором викладача), зокрема тему, розвиток дії, персонажів,

<i>візуального тексту, аналіз елементів фільму у вибраних сценах</i>	14.2. Особливості сприйняття фільмів різних жанрів. Особливість контакту кіноглядача з твором кіномистецтва.	3	описує конфлікт, спосіб вирішення конфлікту. Висловлює свої відчуття, емоційно пригадує та описує враження від побачених сучасних фільмів різних жанрів.
	14.3. Час та простір – найбільш суттєві поняття, які визначають структуру екранного твору та його художнє наповнення.	3	Пояснює різницю між реальним часом та часом у кіно. Називає риси характерів героїв у сучасних фільмах.
Модуль 15. <i>Фільм як історичний і культурний артефакт. Взаємовплив кіно та суспільства</i>	15.1. Соціальні проблеми та історичні події в художньому фільмі. Соціальний вплив та потенціал документального кіно.	3	Розуміє, чому фільм є культурною, а не історичною пам'яткою. Описує соціальні проблеми або історичні події, що представлені в конкретному фільмі, пояснює як фільм їх відображає.
	15.2. Фільм як твір мистецтва.	3	Може зробити висновок про те, як суспільство впливає на фільм і як на нього може впливати фільм. Пояснює характеристики фільму як твору мистецтва. Називає 2–3 приклади фільмів, в яких зображені емоції, настрої та почуття людей (на власний вибір).
Модуль 16. <i>Підготовка мистецького проєкту</i>		6	
Всього годин у навчальному році		35	

За підсумками четвертого року навчання учень / учениця:

знає найвідоміших світових і українських режисерів кіно та мультиплікації (анімації) XXI ст., пояснює їх внесок у розвиток світового кіномистецтва;

знає особливості розвитку сучасного мистецтва кіно;

наводить приклади сучасних фільмів різних жанрів;

називає соціальні проблеми, які можуть розглядатися у фільмі, робить висновок про те, як кіно може впливати на людину та суспільство;

висловлює власне розуміння головної ідеї та використання художніх образів у фільмі (на прикладі сучасного фільму за вибором викладача).

За підсумками опанування нормативного змісту навчальної дисципліни «Початковий курс з історії кіномистецтва» учень / учениця повинні знати:

особливості кіно та анімації як видів візуального мистецтва;
основні періоди історії та розвитку кіномистецтва та анімації;
основні художні напрями в кіно;
імена видатних майстрів кіно та мультиплікації України та світу (режисерів, операторів, акторів, композиторів, художників);
основні професії, задіяні у сфері виготовлення кіно, мультиплікації;

вміти:

висловити свої враження від побаченого фільму, пояснити, що саме вплинуло на їх появу.

СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Безклубенко С. Д. Відеологія : основи теорії екраних мистецтв. Київ : Альтерпрес, 2004. 327 с.
2. Безклубенко С. Д. Українське кіно: Начерк історії. Київ : КНУКіМ, 2001. 226 с.
3. Бендаці Дж. Світова історія анімації. Кн. перша. Від початку до Золотої доби. Київ : ArtHuss, 2020. 384 с.
4. Білий птах з чорною ознакою. Іван Миколайчук: спогади, інтерв'ю, сценарії. Київ : Мистецтво, 1991. 400 с.
5. Блаут Я. Герой у документальному кіно. Київ : Бурун Книга, 2016. 104 с.
6. Бордмен А. Ілюстрована історія кіно. Львів : Вид-во Старого Лева, 2019. 112 с.
7. Брюховецька Л. І. Іван Миколайчук. Київ : Від. Дім КМ академія, 2004. 272 с
8. Брюховецька Л. І. Кіномистецтво : навч. посіб. Київ : Логос, 2011. 390 с.
9. Брюховецька Л. І. Кіносвіт Юрія Ілленка. Київ : Задруга, 2006. 288 с.
10. Брюховецька Л. І. Леонід Осика. Київ : Академія, 1999. 219 с.
11. Брюховецька Л. І. Найцікавіша історія в Європі. Екранні версії. Київ : Задруга, 2014. 496 с.
12. Брюховецька Л. І. Приховані фільми українського кіно 1990-х. Київ : АркЕк, 2003. 384 с.
13. Брюховецька Л. І. Своє/рідне кіно Леоніда Бикова. Київ : Задруга, 2010. 340 с.
14. Брюховецька Л. І. Українська анімація: збірник статей. Київ : Фенікс, 2018. 264 с.
15. Букс Дж. Що таке фільм. Київ : Гуманітарний центр, 2016. 240 с.
16. Бунюель П. Мій останній подих. Харків : Фоліо, 2017. 315 с.
17. Вайда А. Кіно і решта світу. Київ : Етнос, 2001. 308 с.
18. Гейд С. Коротка історія фотографії. Львів : Вид-во Старого Лева, 2012. 224 с.
19. Госейко Л. Історія українського кінематографу. 1896–1995. Київ : КІНО-КОЛО, 2005. 464 с.
20. Гутник Л. Український кіноплакат 1947–1994 років. З фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Київ : ВД Академперіодика, 2018. 68 с.
21. Дзига Вертов: «Ентузіазм», Харків та культурна революція / Шкандрій М. *Авангардне мистецтво в Україні, 1910–1930: пам'ять, за яку варто боротися*. Харків : ВД Фабула, 2021. С. 178–193.
22. Довженко і світ : Творчість О. П. Довженка в контексті світової культури. Київ : Рад. письменник, 1984. 222 с.
23. Енциклопедія постмодернізму. За ред. В. Тейлора. Київ : Основи. - 2003. 504 с.
24. Загребельний М. П. Сергій Параджанов. Харків : Бібколектор, 2015. 126 с.

25. Зубавіна І. Б. Кінематограф незалежної України: тенденції, фільми, постаті. Київ : Фенікс, 2007. 304 с.
26. Зубавіна І. Б. Час і простір у кінематографі. Київ : Щек, 2008. 447 с.
27. Історія українського кіномистецтва. 1893–2003. Київ : Вік, 2004. 412 с.
28. Капельгородська Н. М. Іван Кавалерідзе: життя і творчість. Київ: Кий, 2007. 336 с.
29. Капельгородська Н. М. Сучасний пригодницький фільм. Київ : Наукова думка, 1984. 184 с.
30. Кіномистецтво України в біографіях : кінодовідник / Н. Капельгородська, Є. Глушенко, О. Синько. Київ : АВДІ, 2004. 712 с.
31. Кира Муратова / сост. Г. Лазарева, В. Миненко. Одеса : Астропринт, 2004. 72 с.
32. Коппола Ф. Ф. Живе кіно та техніка його виробництва / пер. з англ. О. Тільна. Харків : Ранок : Фабула, 2021. 208 с.
33. Корнієнко І. С. Мистецтво кіно. Принципи і художні засоби. Київ : Мистецтво, 1974. 239 с.
34. Косач Ю. М. Амвросій Бучма. Київ : Веселка, 1978. 224 с.
35. Кракауер З. Від Калігарі до Гітлера. Психологічна історія німецького кіно. Київ : ГраніТ, 2009. 384 с.
36. Краткий энциклопедический словарь кино / авт.-сост. В. Н. Миславский. Харьков : Колорит, 2007. 214 с.
37. Крижанівський Б. М. Великі митці кіно. Київ : Рад. школа, 1970. 87 с.
38. Крижанівський Б. М. Золоті сторінки кіно. Київ : Веселка, 1978. 143 с.
39. Крижанівський Б. М. Мистецтво мультиплікації. Київ : Рад. школа, 1981. 118 с.
40. Левицька Й. Повернення до коріння. Українське поетичне кіно. Київ : Задруга, 2011. 124 с.
41. Миславський В. Н. Альфред Федецький поет фотографії. Харків: Фактор, 2010. 216 с. : URL: https://archive.org/details/odry2006_gmail_20190606_1655/page/n9/mode/2up (дата звернення: 23.02.2023).
42. Миславський В. Н. Кино в Украине 1896–1921. Харків : Торсинг, 2005. 576 с.
43. Миславський В. Н. Кінословник : терміни, визначення, жаргонізми. Харків : ХЧМГУ, 2007. 327 с.
44. Миславський В. Н. Механик-изобретатель Иосиф Тимченко в документах и воспоминаниях. Харьков : Фактор, 2012. 287 с.
45. Морозов С. Екранний світ Сергія Параджанова. Київ : Дух і Літера, 2014. 336 с.
46. Нариси з історії кіномистецтва України. Київ : Інтертехнологія. 2006. 864 с.
47. Нейпир С. Волшебные миры Миядзаки. Київ: Форс, 2020. 400 с.
48. Олександр Довженко : Літопис життя. Фільми. Малюнки. Задуми / Тетяна Дерев'янка та ін. Київ, 1994. 132 с.

49. Панасенко Т. М. Олександр Довженко. Харків : Фоліо, 2018. 128 с.
50. Підлужна А. А. Код Володимира Дахна. Київ : Авіаз, 2016. 110 с.
51. Плахов А. Всего 33. Звезды мировой кинорежиссуры. Винница : АКВИЛОН, 1999. 464 с.
52. Поетичне кіно: заборонена школа. Київ : АртЕК, 2001. 468 с.
53. Пуха Л. Г. Кінематограф і Лесь Курбас. Черкаси : Сіяч, 1999. 108 с.
54. Росс Е. Кіношно. Графічна мандрівка світом кіно. Київ : Рідна мова, 2019. 200 с.
55. Світова кінокласика : зб. статей. Київ : Ред. жур. «Кіно-Театр», 2014. 132 с.
56. Селбі Е. Анімація. Київ : ArtHuss, 2020. 224 с.
57. Сердюк М. Волт Дісней. Київ : Агенція «ІРІО», 2018. 112 с.
58. Сердюк М. Чарлі Чаплін. Київ : Агенція «ІРІО», 2018. 144 с.
59. Сивоконь Е. Я. Если вы любите мультипликацию: Из творческого опыта режиссера. Київ : Мистецтво, 1985. 148 с.
60. Сивоконь Е. Я. Из невошедшего. Київ : Національний Центр Олександра Довженка, 2012. 74 с.
61. Склярєнко В. Знаменитые актеры. Харків : Фолио, 2014. 379 с.
62. Сто фільмів українського кіно. Київ : Спалах, 1996. 128 с.
63. Супутник кіномана : довідков. каталог зарубіжного німого кіно. / Упоряд. Ю. В. Герман. Вінниця : Континент ПРИМ, 1996. 896 с.
64. Тарантіно К. Одного разу в Голлівуді. Львів: А-ба-ба-га-ла-ма-га, 2022. 320 с.
65. Театр і кіно. Дитяча енциклопедія. Київ : Фоліо, 2015. 316 с.
66. Тримбач С. В. Кіно, народжене Україною: ілюстрована історія. Альбом антології українського кіно. Київ : Саммит-Книга, 2016. 378 с.
67. Український енциклопедичний кінословник. Основні терміни та поняття / уклад. С. Д. Безклубенко, О. Г. Рутковський. Вінниця : КНУКІМ, 2006. Т. 1. 500 с.
68. Чаплін Ч. Моя біографія. Київ : Мистецтво, 1989. 446 с.
69. Цалик С. М. Коли кролик з'їв сценарій та інші епізоди з історії українського кіно. Харків: Фоліо, 2022. 416 с.
70. National film study standards. *The story of the movies*. URL: <https://www.storyofmovies.org/national-film-study-standards> (Last accessed: 05.05.2021).

Критерії оцінювання рівня досягнення результатів навчання

Метою оцінювання є визначення рівня навчальних досягнень учня / учениці в оволодінні змістом, визначеним цією типовою навчальною програмою на кожному з етапів навчання.

Оцінювання має бути систематичним і послідовним, спрямованим на підтримку учнів в їх навчальних успіхах, розуміння ними власного прогресу навчання й формування бажання досягати навчальних результатів за типовою навчальною програмою; не передбачає порівняння з досягненнями інших учнів та не залежить від складності опанованого матеріалу, темпу набуття компетентностей тощо. Завданнями оцінювання навчальних результатів учня / учениці є: формування у нього / неї позитивної самооцінки, впевненості у власних можливостях і здібностях; виховання ставлення до власних помилок як до підґрунтя для подальшого розвитку та вдосконалення; мотивування до досягнення максимально можливих результатів навчання.

Оцінювання досягнень учня / учениці здійснюється у формі *бального* оцінювання (виставлення оцінки в цифровому виразі).

Оцінювання в процесі **поточного контролю** здійснюється відносно рівня досягнення учнем / ученицею нормативних результатів навчання кожного уроку (у разі встановлення робочою навчальною програмою) та за кожним модулем.

Оцінювання в процесі **щорічного підсумкового контролю** здійснюється відносно рівня досягнення учнем / ученицею нормативних результатів навчання, передбачених типовою навчальною програмою на завершення кожного навчального року.

Рівні компетенції	Бали	Критерії навчальних досягнень
Початковий	1–3	Розрізняє види кіно, може назвати 1–2 фільми, співвіднести поняття з його визначенням, відповідає на запитання уривчастими реченнями стверджувального чи заперечувального характеру. Відтворює незначну частину навчального матеріалу, вибирає правильний варіант відповіді з двох запропонованих (на рівні «так – ні»), має загальне уявлення про кінопроцес, поняття і терміни кіно, відповідає на елементарні запитання короткими репліками, виявляє здатність до елементарного викладу думки. Може двома – трьома простими реченнями розповісти про кінопроцес, пояснити різницю між основними термінами і поняттями, не може аргументувати, робити висновки, вибірково реагує на пізнавальний матеріал.
Середній	4–6	Може за допомогою викладача відтворити основний зміст навчальної теми, відповідаючи на його запитання та визначає одну – дві окремі ознаки понять, здатний з помилками й неточностями дати визначення понять, має труднощі у висловленні власної думки. Виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу, пояснює основні поняття, розуміє їх, може самостійно розкрити їх сутність, відповідь учня правильна, але недостатньо осмислена.

		Вміє застосовувати знання під час виконання завдань за зразком, утруднюється робити узагальнюючі висновки на основі засвоєної конкретної інформації, за допомогою викладача може аналізувати, порівнювати, робити висновки, висловлювати оціночні судження.
Достатній	7–9	Володіє навчальним матеріалом і використовує знання, намагається порівнювати, встановлювати зв'язки між кіноявищами, фактами, робити висновки. Відповідає логічно, хоч і має неточності під час відповіді, виявляє інтерес, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки. Обґрунтовує свої висновки конкретними фактами, вміє знаходити і виправляти допущені помилки.
Високий	10–12	Має системні знання з початкового курсу історії кіномистецтва, усвідомлено використовує їх у різних ситуаціях. Уміє самостійно користуватися джерелами інформації, ставити самостійно пізнавальну мету в процесі виконання навчальних завдань та проявляє творчий підхід.